

SZUVERENITÁS ÉS ÚJ FÖDERALIZMUS

A KULTÚRÁK GLOBÁLIS HARCA

FRANK FÜREDI

A hidegháború lezárulta óta jelentős változásnak lehettünk tanúi a geopolitika működésében. A bipoláris világrend előbb unipoláris, majd végül pólusok nélküli globális színtérre alakult át. E folyamat hatására a geopolitika és a nemzetközi kapcsolatok cseppfolyósabbá és kiszámíthatatlanabbá váltak. A világjárvány alatt ezen tendenciák növekvő intenzitása jelentősen aláásta számos, a II. világháború utáni korszakban kialakult nemzetközi szervezet hatékonyságát.

Az utóbbi évtizedek legjelentősebb geopolitikai fejleménye az amerikai globális hegemonia hanyatlása volt. Az Egyesült Államok gazdasági hatalmának visszaesésével kapcsolatos washingtoni aggodalmak a 2008–2009-es gazdasági válság hatására felerősödtek; a többi nyugati országhoz hasonlóan Amerika is Kínára kényszerült hagyatkozni, hogy a válság romboló hatású következményeit kordában tartsa. A világ gazdaság változó erőegyensúlyának eredményeként Amerika a katonai visszatartás erősítésével igyekezett gátat vetni Kína gazdasági és technológiai felemelkedésének. Az Egyesült Államok, Nagy-Britannia és Ausztrália részvételével létrejött új biztonsági szövetség (AUKUS) az ázsiai és csendes-óceáni térségre fókuszáló új geopolitikai stratégia kifejeződése.

A Kínával szembeni fellépés militarizálódása az Egyesült Államok gazdasági állapota tüneteként értelmezendő. E politika valószínűtlen, hogy eléri stratégiai célját. Az Egyesült Államok – különösen az Afganisztánban elszenvedett megalázó vereségét követően – csekély eséllyel tudja katonai erejét érvényesíteni a Dél-kínai-tengeren. Az amerikai katonai technológia képességét a Kína feletti dominancia érvényesítésére ráadásul a pekingi haditechnológia közelmúltbeli fejlődése is kétségbe vonja. Az amerikai katonai elitet sokkolta a kínai haditechnológia látványos előrehaladása; az amerikai stratégiák ma már elismerik, hogy a hiperszonikus rakétaversenyben Kína az Egyesült Államok előtt jár. 2001 novemberében még Oroszország is sikerrel hajtott végre hiperszonikus rakétatesztet, amely „ráirányította a figyelmet arra, hogy az USA a fegyverkezési versenyben a két fő riválisa mögött van”.¹

Az amerikai hegemonia hanyatlása és a Kína feltartóztatására fókuszáló washingtoni stratégia visszás módon aláásta a nyugati országok közötti, korábban baráti kapcsolatokat. A gyakorlatban a nyugati szövetségi rendszer meggyengítette a nemzetek közötti rivalizálást. Franciaország bosszúsán reagált a Nagy-Britannia, Ausztrália és az Egyesült Államok közötti biztonsági partnerség létrejöttére, ezáltal pedig Oroszországnak több tere nyílik az egyes európai hatalmak közötti feszültségek kiaknázására.

1 <<https://www.thetimes.co.uk/article/us-admits-china-is-ahead-in-hypersonic-missile-race-7z8thwz9k>>

A 2008–2009-es válság óta a globális pénzügyi rendszer és a nemzetközi gazdasági rend sérülékenysége kézzelfoghatóvá vált. 2008 és 2018 között a világkereskedelem bővülésének mértéke az előző évtizedhez képest felére esett vissza.² A koronavírus-járvány által okozott hatalmas zavarok óta a 2008-ban felszínre tört tendenciákat immár lehetetlen figyelmen kívül hagyni. A globális ellátási láncok krízise, melyet a gazdaság pandémia okozta lassulása felerősített, Matt Stoller amerikai közgazdász szavaival „egyedülállóan felkészületlenné tett bennünket egy ellátási sokk menedzselésére”.³ A globalizáció, mely egyértelműen képtelennek bizonyult a válsággal való megbirkózásra, Gerard Baker korábbi *Wall Street Journal*-főszerkesztő állításának megfelelően jó eséllyel a járvány legnagyobb áldozata lesz.⁴ A kormányok és üzleti vezetők hirtelen aggódni is kezdtek az ellátási láncok miatt.⁵ E láncolatok az Egyesült Államok és Kína közötti kereskedelmi háború kirobbanása óta egyébként is erősödő nyomás alatt állnak. A világjárvány kitörését követően a probléma súlya nőtt, hiszen a kormányok ráeszméltek az egy forrásra hagyatkozó ellátási láncoktól való túlzott függés veszélyére.⁶

A világrend megrendülésének legfontosabb tünete a Trump elnök által 2018-ban kirobbantott, Kínával szembeni kereskedelmi háború volt, mely – a Brexittel együtt – a gazdasági nacionalizmus trendjének növekvő lendületét jelezte. A koronavírus-járvány során a G20-hoz vagy az Európai Unióhoz hasonló nemzetközi szervezetek részéről az érdemi vezetés hiánya a kormányokat arra ösztönözte, hogy továbbgondolják saját nemzeti stratégiáikat. Ezt követően az orvosi eszközök körüli államközi konfliktusok bebizonyították, hogy egy válsághelyzetben e szervezetek szerepe irreleváns. Ezek a fejlemények kétségbe vonták a nemzetközi szervezetek azon képességét, hogy érvényt szerezzenek a szabályaikon alapuló nemzetközi rendnek.

A globális rend felszakadozása bizonytalanságot és számos kihívást hordoz Európa egésze, de különösen a Magyarországhoz hasonló országok számára. Ugyanakkor a helyzet lehetőségeket is tartogat a szuverenitás melletti kiállás által megalapozott nemzeti megoldásokra nyitott társadalmaknak. E tekintetben Magyarország geopolitikai pragmatizmusának és nemzeti szuverenitásának érvényesítése következtében előnyös helyzetből fordíthatja a maga javára a gazdasági és politikai kapcsolatokat egyre inkább kétoldalúan folytató nemzetközi rendszert. A dogmatikus szabadpiaci szemléletmód kerülésén és a gazdasági életbe történő jogkövető állami beavatkozásokon alapuló *magyar modell* megfelelően felkészült az erősödő merkantilista jegyeket mutató globális gazdasági környezetben való érvényesülésre.

növekszik a gazdasági nacionalizmus

A GLOBALIZÁCIÓ GEOPOLITIKÁJA

A globalizációt gyakran értelmezik a világot átszövő kölcsönös összeköttetések erősödő tendenciájaként, amely a kereskedelemben, kulturális transzferekben és az emberek szabad mozgásában nyilvánul meg. A globalizáció azonban nem csupán egy leíró fogalom, amely a társadalmi és gazdasági élet nemzetköziesedését takarja, hanem a nemzetközi szervezetek státuszát felértékelő és a nemzeti kormányok szerepét lealacsonyító ideológiává is mutálódott. A gyakorlatban azt az elgondolást hirdeti, hogy a globális piac erőivel szemben a nemzeti kormányoknak saját országaik jövőjének meghatározása nem áll hatalmában. Következésképpen ezen ideológia a politikát céltalannak tartja és a nemzeti szuverenitást ösztönszerű anakronizmusnak bélyegzi. A globalista ideológusok szemében a patriotizmus és a helyi közösségek megbecsülése maga az abszurditás. Carl Bildt, a Külkapcsolatok Európai Tanácsa korábbi elnöke ebben

2 Carmen REINHART – Vincent REINHART: The pandemic depression. The global economy will never be the same. *Foreign Affairs*, 2020/99. 84.

3 <<https://www.theguardian.com/commentisfree/2021/oct/01/america-supply-chain-shortages>>

4 <<https://www.thetimes.co.uk/article/covids-biggest-scalp-will-be-globalisation-p7m8rxkn7>>

5 <<https://home.kpmg/de/en/home/insights/2020/03/covid-19/new-reality.html>>

6 <<https://www.imd.org/research-knowledge/articles/Globalization-after-COVID-19-Whats-in-store/>>

Közösségelvű állam –
Székely zászló
az Országház ormán, 2018
(Pxhere)

a szellemben fejtette ki nézetét, miszerint „a politika fokozatosan a nyílt, globalizálódott társadalmak szószólói és a befelé tekintő törzsiesség védőinek versenyévé alakul át.”⁷ Bildt törzsiességre tett utalása összecseng a korábbi korok imperialista retorikájával, amely a gyarmati alattvalókra a köldöknéző, tanulatlan vadember státuszát aggatta. Ha létezik mintapéldánya a buzgó globalista ideológusnak, akkor az a „davosi ember” és korábbi svéd miniszterelnök, Carl Bildt. „Meg kell vallanom, hogy szilárdan hiszek a globalizáció jótéteményeiben”

⁷ <<https://www.weforum.org/agenda/2016/02/why-populism-is-on-the-rise-aecfc0ba-3f2b-4c03-8369-2f8247b74172/>>

– jegyezte meg Bildt egy ízben a nemzeti szuverenitást támadva.⁸ Bildt számára a globalizmus a gazdasági nacionalizmus antitézise, és ekként magától értetődően utasítja vissza azon populista állítást, miszerint a globalizáció nem szolgálta a társadalom jelentős részének érdekeit.

A II. világháború utáni nemzetközi rend amerikai hegemoniáját tükröző globalizációs ideológiát tisztán artikulálta Alan Greenspan, az amerikai jegybank (Federal Reserve) akkori elnökének 2007-es nyilatkozata. Greenspan szerint „alig számít valamit, hogy ki lesz a következő elnök. A világot gazdasági erők kormányozzák”. Quinn Slobodian történész ki is fejté, hogy a Greenspan által leírt, piaci erők által uralt világ kritikusai szemében az egy új birodalomnak tűnt, melyben „a globalizáció a kolonializmus helyére lépett”.⁹ Visszatekintve egyértelmű, hogy a globalizáció nem csupán a kereskedelem és a tőke szabad áramlásának elősegítését célozta, hanem mindenekfelett politikai program, Slobodian szavaival: „politikai-törvényi projekt” volt.¹⁰ A szabad piacok melletti *formális* elköteleződésük ellenére a globalista neoliberálisok arra a következtetésre jutottak, hogy a világ gazdaság messze túl fontos ahhoz, hogy a gazdasági fegyelemre vagy a spontán piaci erőkre legyen bízva. A szabadpiaci retorika dacára a globalista projekt a világ gazdaságát az általuk hozott szabályokon keresztül igazgató nemzetközi szervezetekre támaszkodott. Phil Mullan brit politikai közgazdász hívja fel a figyelmet arra, hogy a különböző nemzetközi szervezetek által megalkotott nemzetközi jog a geopolitikai realitásokat tükrözte. A szerző idézi például John Ikenberry globalista politikadóst, az amerikai dominancia apológétáját, aki megállapította, hogy az amerikaiak kevésbé érdekeltek a világalakulásban, mint a „szabályok által uralt világ létrehozásában”.¹¹ Hasonlóan vélekedett Adam Tooze történész, aki amellet érvelt, hogy a globalizáció nem más, mint „egy intézmény, szándékolt politikai és jogi konstrukció terméke”.¹²

Bár a jogállamiságon alapuló globális kormányzás a jog semlegessége alapján tart igényt legitimációra, a nemzetközi joguralom nem a geopolitikai érdekektől elszigetelten létezik. A befolyásos államok globalista kormányait alig kötik gátítások, ha nemzeti érdekeik védelmében szabályszegéshez kell folyamodniuk. Titkos akciói és külföldi katonai beavatkozásai során az Egyesült Államok gyakorta hagyta figyelmen kívül a nemzetközi jogot. Az Európai Bizottság – a jogállamiság iránti áhítata ellenére – pedig a nagyobb, befolyásos államokat más mércével méri, mint a többi országot. A költségvetési szabályok

tekintetében határozottan megfigyelhető, hogy a nagy területű tagállamokkal megengedőbben bánt, mint a kisebbekkel. Mullan megállapítása szerint „számos más uniós tagállam mellett Németország és Franciaország gyakran szegte meg az EU Stabilitási és Növekedési

Paktumát, melynek értelmében a költségvetési deficitet a GDP három százaléka alatt kell tartani, de ezért nem érték őket érdemi szankciók.” Németország, habár a Magyarországhoz és Lengyelországhoz hasonló kisebb országok kormányainak az uniós jogállamiság tiszteletben tartásáról szónokol, önmaga gátálatlanul kísérli meg az EU jogalkotásának irányát meghatározni. A német alkotmánybíróság 2020-ban úgy határozott, hogy az Európai Központi Bank tagállami államkötvények vásárlását célzó politikája jogellenes. Az ítélet azt sugallta, hogy a német bírák felülírhatják uniós kollégáik döntéseit. Bár Németország végül visszavonulót fűjt, bíróságainak viselkedése azt a vélekedést tükrözte, hogy az EU bírói testületeinek döntései nem sérthetetlenek.¹³

Az utóbbi évtizedekben a nemzetközi intézmények, szervezetek és NGO-k egyre jelentősebb döntéshozói szerepet játszanak olyan ügyekben, amelyek hagyományosan a nemzeti kormányok hatáskörébe tartoztak. E tendenciát számos

⁸ <<https://www.weforum.org/agenda/2017/02/carl-bildt-in-defence-of-globalization/>>

⁹ Quinn SLOBODIAN: *Globalists. The End of Empire and The Birth of Neoliberalism*. Harvard U. P., Cambridge, 2018. 1.

¹⁰ *Uo.* 92.

¹¹ Idézve: <<https://www.spiked-online.com/2019/03/15/globalism-a-world-in-chains/>>

¹² Adam TOOZE: *Crashed. How a Decade of Financial Crises Changed the World*. Viking, New York, 2018. 575.

¹³ <<https://www.ft.com/content/296ea73e-dfc9-403e-a035-efb5b7e9574e>>

a globalizmus a gazdasági nacionalizmus antitézise

nyugati kormány támogatta, mivel így igyekeztek magukat a belpolitikai nyomástól elszigetelni. A döntéshozatal kiszervezése az IMF-hez, a WTO-hoz vagy az EU-hoz hasonló szervezetekhez lehetővé tette, hogy a kormányok elkerüljék a felelősségvállalást az ezen intézmények által az emberekre kényszerített népszerűtlen intézkedésekért. A gyakorlatban ezek a globalista intézmények a döntéshozatal depolitizálására, a nemzeti szuverenitás befolyásának feltartóztatására és a demokrácia működésének jelentős korlátozására tettek kísérletet. Még 2015-ben nyilatkozta Jean-Claude Juncker, az Európai Bizottság akkori elnöke, hogy „az európai szerződésekkel szemben nincs demokratikus alternatíva”¹⁴. Ugyanebben az évben, az euróövezet-válság csúcspontján, amikor a görög választók visszautasították az uniós mentőcsomagot, Wolfgang Schäuble német pénzügyminiszter még élesebben fogalmazott, mondván: „A választások semmin sem változtatnak. Szabályok vannak.”

a globalista intézmények a nemzeti szuverenitás ellenségei

Schäuble közönyét a demokratikus választások kimenetele iránt azzal igazolták, hogy „ezek a szabályok”. Nyilatkozata arra hívta fel a figyelmét, hogy az uniós jogállamiság politikai eszközként és a kontroll közvetítő közegeként lehetővé teszi, hogy meg nem választott bírák felülírják az emberek akaratát és a legitim nemzeti intézmények döntéseit. A jogállamiságot a nemzeti szuverenitás kiüresítésének eszközéül használó gyakorlat hatására fordult Donald Trump a különféle globalista szervezetek ellen. Bár megnyilvánulásai elődeihez képest nyíltabb antiglobalizmust tükröztek, ugyanakkor számos egymást követő amerikai kormány unilateralista politikáját is folytatta; példának okáért ez történt akkor is, amikor az Egyesült Államok 1971-ben egyoldalúan lebonthatta a Bretton Woods-i pénzügyi rendszert, miután úgy határozott, hogy az a nemzeti érdekeivel ellentétes.

A GLOBALIZÁCIÓ KULTURÁLIS HÁBORÚI

A napjaink nyugati elitjeibe beágyazott globalisták többnyire politikai és kulturális értelemben is elidegenedve érzik magukat saját nemzeti intézményeiktől. Ennek hatására következtelenné válhatnak saját nemzeti érdekeik követésében, sőt kétségbe is vonhatják azokat. Mivel az elitek egyre inkább elszakadtak az „otthoni” átlagpolgárok életétől és szempontjaitól, számukra egyszerűbb nemzetközi hálózatokon keresztül cselekedni. A magasan képzett szakemberek és menedzserek mozgékony, globalista osztálya teljesen másként viszonyul a határokhöz és a szuverenitáshoz, mint a közösségük területéhez kötődő társadalmi csoportok.

A „globalisták” és a „territorialisták” közötti feszültségekre rámutató, a határok szerepét taglaló tanulmány szerint a következő a helyzet:

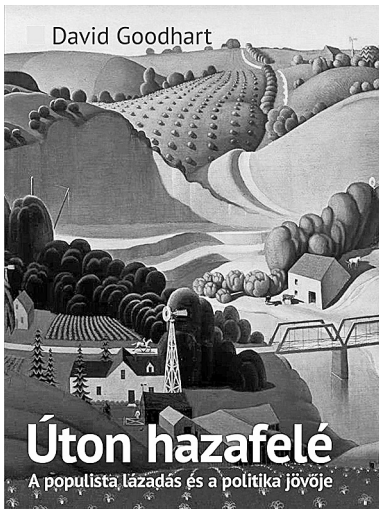
„az élet számos területén a területi meghatározottságok osztályszerű tulajdonsággá váltak és gyakorlatilag megkettőződtek. A jellemzően a politikai és gazdasági életet ellenőrző pozíciókat betöltők, így a nonprofit és az elektronikus alapú gazdaságban, a kutatóközpontokban és pénzügyi cégekben, de számos termelő, mezőgazdasági és bányászati üzemegységben dolgozók is – állításuk szerint – meghaladják a területiséget. Céljuk az, hogy elavulttá tegyék, megfosztva az egyes tevékenységeik feletti valódi hatalmától és szimbolikus erejétől is.”¹⁵

Ezzel szemben hétköznapi emberek milliárdjai számára a „területiség továbbra is a létezés strukturálásának fontos alapelve a világban. Bár a határok törékeny védelmet nyújtanak számukra, mégis függenek tőlük, és nemzeti vagy etnikai identitásuk továbbra is erősebb.”¹⁶

¹⁴ <<https://www.bbc.co.uk/news/world-europe-31082656>>

¹⁵ Charles S. MAIER: *Once within Borders. Territories of Power, Wealth, and Belonging since 1500*. Harvard U. P., Cambridge, 2016. 290.

¹⁶ Uo.

Könyvek a globalista–szuverenista szembenállás természetéről:
David Goodhart: *Úton hazafelé* (2017 [2019]),
Lothar Fritze: *Kultúrharc* (2021),
Frank Füredi: *Célkeresztben a határok*
(2020 [2021])

A nyugati kulturális elitek szemében a hazafiasság provinciális szentimentalizmus. Ez a magyarázata annak, hogy a Brexit-népszavazást követően a maradáspárti (*Remain*) szakértők és politikusok nyíltan uniós kollégáik oldalára álltak, legjobb tudásuk szerint nevetségessé téve és megalázva kilépéspárti (*Leave*) honfitársaikat. Számos kommentárban és nyilatkozatban adták a nyilvánosság tudtára, hogy több köti össze őket európai elvbárátaikkal, mint a Brexitre szavazó, állítólagosan a *Little Britain* című sorozat karikaturisztikus alakjait idéző „idegengyűlölőkkel”. A Brexitet követően egyesek még az Egyesült Királyság elhagyásával és az egyik „felvilágosult” uniós tagállamban való letelepedéssel is fenyegetőztek.

A Brexit és a kultúrpolitika kapcsán felfedett megosztottságok rávilágítanak a nyugati politikai osztály jelentős rétegeinek denacionalizációját és potenciálisan deterritorializációját magával hozó, ritkán megvitatott, de annál drámaibb fejleményre. Az elitek denacionalizációja felé mutató tendencia a felszínen a globalizációs folyamat eredményének tűnik. Számos véleményformáló érvelt amellett, hogy ahogyan a globális hálózatok felváltják nemzeti megfelelőiket, a nemzetek feletti intézmények magukhoz vonzzák a legnagyobb tehetségeket. A vállalkozók, kutatók és tudósok egyre inkább globálisan gondolkoznak, nemzeti hovatartozásukra esetlegességgént tekintve. Az elitek denacionalizációjának azonban nem csupán a globalizáció a mozgatórugója; politikailag és kulturálisan elidegenedve érzik magukat saját nemzeti intézményeiktől és kötöttségeiktől is. A Brexitet megelőzően számos brit európai parlamenti képviselő érezte úgy, hogy több minden köti össze őket francia kollégáikkal, mint az őket megválasztó szavazókkal. Otthon a kulturális elitek élete nem érintkezik a kevésbé szerencsés állampolgárokéval. Christopher Lasch amerikai politikai filozófus az elsők között hívta fel a figyelmet az elitek denacionalizációjára. 1995-ben a következőket állapította meg:

„Az új szürkeállomány-arisztokráciában tagságot élvezők jellemzően a tengerparton tömörülnek, hátat fordítva a hátsóországnak és a gyorsan mozgó pénz, a csillogás, a divat és a populáris kultúra területén a nemzetközi piacra csatlakozva. Kérdéses, hogy egyáltalán amerikaiaként tekintenek-e magukra. A patriotizmus semmiképpen sem áll előkelő helyen az erények általuk képviselt hierarchiájában.”¹⁷

Lasch megjegyezte, hogy a patriotizmus iránti lelkesedésük hiányával ellentétben készséggel karolták fel a multikulturalizmust és a sokszínűséget. A globalista képzelet tehát spontán módon vonzódik a nemzeti kultúrát és annak hagyományos értékeit lenéző szemlélethez. Ez magyarázza, hogy a globalista elit és intézményeik miért játszanak oly központi szerepet a jelenleg zajló kultúrharcban. Ugyanakkor a kulturális hadviselésen mint közvetítő közegen keresztül az elitek eltávolodása a nemzeti léttől intenzívebbé vált. E megközelítésben, mint már mondtuk, közelebb érzik magukat külföldi barátaikhoz, mint a hozzájuk képest „másként gondolkodó” honfitársaikhoz.

A '90-es évek óta az elit szemléletmódja és a nemzeti érzékenységek közötti pszichológiai szakadék elmélyült. A multikulturalizmus és a sokszínűség fetiszizálása iránti vonzalmuk okán elköteleződtek az identitáspolitiká mellett. E megközelítést szisz-

¹⁷ Christopher LASCH: *Revolt of the Elites. And The Betrayal of Democracy*. WW Norton, New York, 1995.

tematikusan népszerűsíti a Világgazdasági Fórum által képviselt Nagy Újraindítás-doktrína (*Great Reset*). A Nagy Újraindítás által vizionált, járvány utáni világban a „rég normalitás” helyére az LMBTQ-identitáspolitika lép. A koncepció szerint „az LMBT+-inklúzió a városok járvány utáni sikerének kulcsa”,¹⁸ bizarr módon azt állítva, hogy „erős pozitív korreláció áll fent az LMBT+-inklúzió és a gazdasági ellenállóképesség között”. A szívérványos zászló lengetése magától értetődően vált a „davosi ember” identitásának kulcselemévé.

A saját nemzeti identitásuk az egyetlen olyan identitás, amely a globalista elitben ellenszenvet kelt. A nemzetközi ügyek és a külpolitika alakításával megbízott személyek gyakran osztják a politikai elitben helyet foglaló antiszuverenista társaik kulturális szemléletmódját. Mivel felfogásuk inkább a nemzetközivel, mint a nemzettel vagy a regionálissal szimpatizál, geopolitikai aktorokként gyakran kiszámíthatatlanul és zavarodottan viselkednek. Az elkapkodott szíriai „humanitárius intervenció” tragikus következményei példázják a transznacionalista kulturális retorikát és a nemzeti érdektől nehezen megkülönböztető diplomácia által okozott zűrzavart. Számos esetben a diplomácia az erényfitogtató diktátumok alárendeltjévé vált; a nyugati diplomaták ezért térnek vissza oly könnyen az idegen nemzetek kulturális értékeit célba vevő kioktatás klasszikusan neokolonialista magatartásához. A diplomácia és a geopolitika összefonódása a kultúrpolitikával és az identitásbeli hovatartozásokkal mindig kiszámíthatatlan eredményt szül. A hazai szinten zajló kulturális konfliktusok által létrehozott polarizált politikai tér önmagában is elég baj okozója, de a következmények sokkal pusztítóbbak lehetnek, ha a helyzet idegen aktorok bekapcsolódásával nemzetköziesedik.

a globalista elit központi szerepet játsszik a kultúrharcban

GLOBALIS NYITOTT TÁRSADALOM

A kultúrharc globalizálódásának valódi veszélye az, hogy a diplomáciai problémák, valamint az emberek életmódját érintő egzisztenciális kérdések összekeveredésével fenyeget. Az életmódokat és értékeket érintő kulturális viták szorosban kapcsolódnak a jó és a rossz alapvető morális dilemmáihoz, ezért igen nehezen feloldhatóak. Az ilyen természetű konfliktusok ritkán kezelhetők pragmatikus megoldásokkal, és könnyen irányíthatatlanná válnak. A szükségtelen konfliktusok elkerülését leginkább attól remélhetjük, hogy megkeressük a nemzeti érdekeket nyíltan képviselő geopolitikához visszavezető utat. Ehhez azonban arra van szükség, hogy a politikai vezetők nemzetük vezetőiként tekintsenek önmagukra.

Az utóbbi évtizedekben a nemzetközi intézmények összefonódtak az NGO-k hatalmas hálózatával. E szervezetek azt állítják magukról, hogy felhatalmazással bírnak a nemzeti entitások belügyeibe való beavatkozásra, illetve azok befolyásolására. Vélekedésük szerint a szuverenitás ideája idejétmúlt, gyakorlata pedig inherensen megosztó, sőt xenofób. A globalisták szemében már a nemzet fogalma is abszurdum. „A populisták, nacionalisták, a hülye nacionalisták szerelmesek a saját országaikba” – nyilatkoztatta ki Jean-Claude Juncker bizottsági elnök 2019 májusában.¹⁹ Juncker értetlensége azon, hogy hogyan is szeretheti bárki a saját országát, kétségtelenül őszinte reakció volt egy olyan ember részéről, aki a közösséghez, valamint az azt körülvevő határokhöz fűződő spontán lojalitásokat az élet idegesítő velejárójának tartja.

A globalista elitek kulturális szemléletmódjának legfontosabb intellektuális támasza a Karl Popper filozófus által az 1940-es években meghonosított „nyílt társadalom” ideológiája. Popper *A nyílt társadalom és ellenségei* (1945)

18 <<https://www.weforum.org/agenda/2020/06/lgbt-inclusion-cities-post-covid-reset-recovery/>>

19 Zoya SHEFTALOVICH: Juncker lashes out at „stupid nationalist”. *Politico*, 2019. május 23. <<https://www.politico.eu/article/juncker-lashes-out-at-stupid-nationalists/>>

Mester és tanítvány –
Karl Popper és
Soros György 1990-ben
(George Soros)

című könyve a határok nélküli, transznacionális gondolkodásmódot a közösségen és nemzeti öntudaton alapuló törzsies világnézet kíváncsú ellentétéként ábrázolta. Az I. világháború katasztrofális kimenetele és a totalitárius államok háború utáni felemelkedése Popperben félelmet és megvetést ébresztett a nemzeti kötődések iránt. A popperi világképben a nemzetek olyan zárt társadalmak, amelyek határainak meghaladása és jelentéktelenné tétele a nyitottabb, nemzetközi szemléletű intézmények feladata. Ennek megfelelően Popper védelmébe vette a birodalmakat és az imperializmust, mivel sokkal felvilágosultabbnak tartotta azokat a törzsi típusú, „zárt társadalmak” politikai manifesztációinál.

Popper elképzelése a „nyílt társadalomról” a kozmopolitizmus újonnan kidolgozott, technokrata változatával csengett egybe, mely a globális intézményektől várta az emberiség megmentését az állítólagosan zárt közösségek

szorításából. Kant kozmopolitizmusfelfogásával ellentétben a popperi változat elutasította a nemzeti kötődéseket, és mély ellenérzéssel viseltetett a nemzeti szuverenitás gyakorlata iránt,²⁰ a nacionalizmust pedig csak „rettenetes eretnokségnek” tartotta. A II. világháborút követően ezt a nézetet osztotta számos liberális, akik az emberi történelem e szörnyű korszakáért a szélsőséges nacionalizmust felelőssé téve, bizalmukat a kormányzás nemzetközi formáiba vetették. A ’80-as évektől a kozmopolita eszmék új válfajai rendszerint átfedésbe kerültek a határnélküliség érzületével. Napjainkban ezt a globalista közfelfogást a Soros György-féle Nyílt Társadalom Alapítványok fejezik ki koherens, intézményesült formában.

A „zárt társadalom” kritikája alapvetően a *politika előtti* kötelek megtagadásán nyugszik. A „nyitottságra” való felszólítás rendre összefügg az egyes embereket közösségükön belül meghatározó és összekötő kapcsolatok aláásásának programjával. Popper hívei számára a „zárt társadalom” a korábbi fennmaradt lojalitások befolyása miatt problematikus. Az ilyen szerves kötelek gyakorta ébresztenek gyanút a közösségeiktől elidegenedett elitekben. Globalista nézőpontból az egyént a nemzet történelmi hagyatékával, a közösséggel és a családdal összekapcsoló szerves kötelek a nyitott, kozmopolita, transznacionális rend kiépülésének akadályai. Ez a magyarázata annak, hogy az uniós vezetés nem pusztán a szuverenitás elvével és gyakorlatával szemben ellenséges, hanem az ezzel összefüggő kulturális kötődéssel szemben is. Ide sorolhatjuk a hagyományos köteleket, többek között a családot, a vallást és a kultúrát.

Az uniós oligarchia a sokszínűség és a multikulturalizmus támogatásán keresztül igyekszik a nemzeti kultúrát és szuverenitást a *nemzettelenített identitás* egy formájával felcserélni. Álláspontjuk szerint a viszonylag homogén nemzeti közösségek a történelemben gyökerező kultúrák kohéziójával és csoporton belüli szolidaritásával nem rendelkező populációknál kevésbé hajlamosak globalista/kozmosopolita víziójuk elfogadására. E program szerves részét képezi a nemzeti identitás felhígítását célzó stratégia, melynek eszközei a multikulturalizmus ösztönzése, illetve az újonnan kitalált identitások (LMBTQ) vég nélküli bővülő tárháza. A *különbözőség* eszményítésének és értékékként történő átértelmezésének indítéka a társadalmak globalista befolyásokra való fogékonyabbá tétele. Amint a kulturális homogenitáson felülkerekedik a különbözőség és a multikulturalizmus, az emberekben megrendül az a képesség, hogy nemzeti identitásukból értelmet merítsenek, s így alighanem kevésbé tudnak ellenállni a globalista kulturális befolyásnak.

A kultúrharc a globalizáció szétfoszlása ellenére sem fog egyhamar véget érni. A kultúra területe az egyetlen, ahol a globalizáció ereje megőrizte viszonylagos sértetlenségét. Az Egyesült Államok „puha hatalma” az ország gazdasági és katonai hanyatlásának dacára változatlanul erőteljes befolyással bír a globális szinten. Bár ez a puha hatalom időnként Amerika- vagy Nyugat-ellenes formát ölt, továbbra is leképezi a washingtoni kulturális elitek érdekeit. A Magyarországhoz hasonló, a nemzeti közösség történelmi értéke mellett elkötelezett országok kulturális identitásvédelme szempontjából az amerikai *soft power* feltartóztatása és semlegesítése létfontosságú. A szuverenitás elvének, valamint a történelmi nemzeti hagyományok tekintélyének kortárs jelentéstartalommal való felruházása a legnagyobb kihívás, amely a magyar társadalom előtt áll. ■

(Fordította: Sullivan Ferenc)

a kulturális identitásvédelem
a legnagyobb kihívás

20 Popper demokráciáról vallott nézeteihez lásd: Gal GERSON: Nationality in the open society: Popper versus Hayes and Kohn. *Nations and Nationalism*, 2019/1.